

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie

**Zalecenia specjalnego przedstawiciela i koordynatora OBWE ds. zwalczania
Handlu ludźmi (SR/CTHB)
w sprawie potrzeby zwiększenia zapobiegania handlowi ludźmi w kontekście
masowych przepływów migracyjnych**

W ostatnich tygodniach do wielu państw uczestniczących w OBWE przybyła bezprecedensowa liczba osób szukających schronienia przed niebezpieczeństwem. Ci ludzie, zazwyczaj kobiety, dzieci i osoby starsze zmuszone do opuszczenia swoich domów z niewielkim lub żadnym przygotowaniem, udali się w trudną i niebezpieczną drogę, aby dotrzeć do zachodnich granic Ukrainy i przekroczyli je w nadziei na pomoc i bezpieczeństwo. W odpowiedzi na tę sytuację wiele rządów – przy wsparciu organizacji międzynarodowych – podjęło zdecydowane działania, aby przyjąć tych ludzi i zaoferować im wsparcie i pomoc oraz aby zaspokoić ich najpilniejsze potrzeby.

Jak wykazały wcześniejsze kryzysy migracyjne, grupy przestępcze lub osoby fizyczne mogą wykorzystać duże przepływy ludzi oraz najsłabsze osoby w krajach tranzytowych i docelowych. Podczas podróży lub po dotarciu do miejsca docelowego osoby poszukujące schronienia mogą być narażone na handel ludźmi do różnych celów, w tym wyzysku seksualnego i pracy przymusowej.

Aby zapobiec przekształceniu się obecnego kryzysu humanitarnego w kryzys handlu ludźmi, SR/CTHB opracowała następujące praktyczne zalecenia mające na celu wsparcie państw uczestniczących w OBWE przyjmujących obywateli Ukrainy. Ponieważ kryzys humanitarny znajduje się na wczesnym etapie, **zapobieganie handlowi ludźmi** poprzez eliminowanie ryzyk dla osób szukających schronienia powinno być **priorytetem dla wszystkich odpowiednich podmiotów**. Biuro SR/CTHB jest gotowe udzielić dalszego wsparcia państwom uczestniczącym w OBWE, w tym dzięki dostosowanej do ich potrzeb pomocy technicznej w opracowywaniu i wdrażaniu polityk, a także praktycznych środków zwalczania handlu ludźmi.

Natychmiastowe środki zapobiegawcze i reagowanie na pilne potrzeby osób poszukujących schronienia

- Zapewnienie mieszkań i pilnych potrzeb osób poszukujących schronienia, takich jak żywność, warunki sanitarne, odzież, dostęp do komunikacji mobilnej i Internetu, krótkoterminowa pomoc finansowa, w **sposób uwzględniający płeć, dostosowany do wieku i zorientowany na przebytą przez te osoby traumę**.
- Aby ułatwić podejmowanie świadomych decyzji i zmniejszyć zależność ekonomiczną od

osób trzecich, należałoby **ustanowić scentralizowane źródła informacji (np. stronę internetową) i numery interwencyjne**, które mogą dostarczać jasnych, kompleksowych i wyraźnie oznakowanych **oficjalnych informacji** od organów krajowych. Doradza osobom poszukującym schronienia w sprawie procedur i kroków, które należy wykonać, w tym dotyczących rejestracji, pobytu, swobody przemieszczania się i dostępnej pomocy, w językach przez te osoby zrozumiałych. **Rozpowszechnianie informacji w jak najszerszym zakresie**, zarówno on-line, jak i off-line, z uwzględnieniem środków umożliwiających osobom szukającym schronienia dostęp do informacji.

- Dostarczanie **informacji na temat możliwości w różnych społecznościach i krajach**, aby umożliwić osobom poszukującym schronienia podejmowanie świadomych decyzji dotyczących ich podróży lub pobytu, a także reagowanie na potrzeby społeczności przyjmujących. Regularnie wymieniają się informacjami i udzielają informacji społecznościom i osobom, które tymczasowo przyjmują osoby poszukujące schronienia na temat dostępnych możliwości, pomocy i zakwaterowania.
- Monitorowanie platformy wymiany informacji **w celu zapobiegania handlowi ludźmi i oszustwom** (zarówno w Internecie, jak i w formie drukowanej) **pod kątem wprowadzających w błąd na temat możliwości mieszkaniowych i możliwości zatrudnienia**.
- W przypadku zapewnienia mieszkań **należy zająć się potencjalnie ryzykownymi scenariuszami poprzez rejestrację różnych opcji mieszkaniowych** (mieszkanie z krewnymi lub bliskimi, centra recepcyjne, mieszkania oferowane przez nieznanym) i odpowiednio informować osoby poszukujące schronienia.
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla dorosłych i dzieci, w tym poprzez **współpracę wykwalifikowanych psychologów, pedagogów i innych usługodawców wśród osób szukających schronienia**, a także poprzez wykorzystanie ich kompetencji zawodowych i umiejętności językowych.
- Nawiązanie **kontaktów i regularnej wymiany z istniejącymi społecznościami ukraińskimi** w krajach tranzytu lub docelowych w celu dostosowania pomocy i wsparcia oraz wykorzystania znajomości języka przez społeczności i innych umiejętności.

Środki legislacyjne i polityczne służące zapobieganiu i ograniczaniu podatności na zagrożenia

- Zapewnienie niezwłocznej aktualizacji krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych w celu zapewnienia **jasnych i kompleksowych wskazówek** dotyczących dostępu osób szukających schronienia do:
 - Informacji w językach zrozumiałych, w tym poprzez nieograniczony dostęp do komunikacji mobilnej i zasobów internetowych;
 - Zezwolenia na pobyt czasowy;
 - Ubezpieczenia medycznego i opieki zdrowotnej;
 - Zachowania i łączenia rodzin, w tym możliwości przeniesienia się do krewnych lub

innych bliskich. Wsparcie społeczności ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania wiktyimizacji: w żadnym wypadku dzieci nie powinny być oddzielone, nawet tymczasowo, od rodziców lub opiekunów. Państwa powinny również rozważyć możliwość ubiegania się o azyl w kraju docelowym, a nie tylko w kraju pierwszego wjazdu;

- Dostępu do rynku pracy i zatrudnienia zarobkowego w celu ułatwienia odchodzenia od pomocy finansowej;
 - Opieki i edukacji dla dzieci dostosowanych do wieku;
 - Dostępu do lokalnych usług finansowych, w tym zapewnienie możliwości otwierania rachunków bankowych w przypadku braku biometrycznej formy identyfikacji i stałego adresu.
- Przy zmianie przepisów krajowych analizować i uwzględniać możliwe scenariusze dotyczące **dostępności dokumentów tożsamości** dla dorosłych i dzieci szukających schronienia (np. możliwy brak biometrycznych i nie biometrycznych dokumentów tożsamości, świadectwa urodzenia, wygaśnięcie wcześniej wydanych zezwoleń na pobyt).
 - Rozmieścić ośrodki recepcyjne w obrębie krajów i pomiędzy krajami, aby uniknąć nadmiernego obciążenia systemów pomocy i wsparcia (może to **generować dodatkowe zagrożenia / ryzyka**).
 - Ustanowienie jasnych procedur **szybkiej wymiany informacji na temat osób szukających schronienia zarejestrowanych w krajach tranzytowych i docelowych oraz ich miejscu zamieszkania**, aby zapobiec zaginięciu osób, zwłaszcza dzieci, oraz zmniejszyć ich ekspozycję na handel ludźmi.

Pomoc integracyjna i wsparcie w celu zmniejszenia narażenia uchodźców na wyzysk

- Ułatwienie prowadzenia **kursów językowych** dla dorosłych i dzieci poszukujących schronienia w krajach docelowych.
- Ustanowienie procedur **potwierdzania kompetencji zawodowych osób poszukujących schronienia** na podstawie dyplomów i świadectw wydawanych przez ukraińskie instytucje edukacyjne.
- Zapewnienie **możliwości szkolenia** dla osób poszukujących schronienia w celu przygotowania ich do wejścia na lokalny rynek pracy, z uwzględnieniem ich wykształcenia i doświadczenia zawodowego celem maksymalnego wykorzystania umiejętności i wiedzy.
- Wspieranie **zatrudnienia i integracji osób poszukujących schronienia na legalnym rynku pracy** poprzez:
 - Dostarczanie jasnych informacji na temat umów o pracę i wymaganych przepisów zgodnie z ustawodawstwem krajowym;
 - Udzielanie krok po kroku wskazówek dotyczących procedur podpisywania umowy

- o pracę, a także świadczeń i innych obowiązkowych klauzul przetłumaczonych na języki zrozumiałe przez osoby ubiegające się o azyl;
 - Zatrudnianie osób posługujących się językiem ukraińskim w celu wspierania ośrodków zatrudnienia i innych zainteresowanych stron w udzielaniu konsultacji osobom poszukującym schronienia;
 - Współpraca z agencjami pracy, aby pomóc zidentyfikować firmy poszukujące pracowników i promować zweryfikowaną listę pracodawców dla Ukraińców poszukujących pracy.
- Zorganizować **integracyjną i dostępną opiekę szkolną i przedszkolną** dla dzieci poszukujących schronienia w krajach docelowych, aby ułatwić im dostęp do edukacji oraz umożliwić rodzicom i opiekunom angażowanie się w stałą pracę.

Zwiększenie gotowości mechanizmów CTHB w celu monitorowania ryzyka związanego z handlem ludźmi i w razie potrzeby zwiększenia skali reagowania

- Wprowadzenie natychmiastowych środków mających na celu **informowanie osób poszukujących schronienia o ryzyku związanym z handlem ludźmi**, w tym „zbyt dobrych, aby mogły być prawdziwe” ofert transportu, mieszkania i pracy wzdłuż szlaków migracyjnych, a także w pobliżu ośrodków recepcyjnych i informacji online.
- Usprawnienie działania **infolinii przeciwko handlowi ludźmi**, w tym w językach zrozumiałych dla osób poszukujących schronienia, oraz szeroko rozpowszechnić numer infolinii za pomocą dostępnych im środków, zachęcając ich do skontaktowania się z infolinią w razie ewentualnych pytań lub podejrzeń.
- Mając świadomość, że większość Ukraińców szukających schronienia to kobiety, chłopcy i dziewczęta, należy **monitorować miejsca znane z wysokiego ryzyka handlu ludźmi**, w tym związane ze świadczeniem usług seksualnych (również w Internecie), żebractwem ulicznym i nieformalnymi sektorami gospodarki.
- Wzmocnienie inspekcji pracy w celu sprawowania **kontroli państwa nad sektorami przedsiębiorstw wysokiego ryzyka**, w tym w sektorach turystyki i hotelarstwa, sprzątnia, opieki domowej, budownictwa, rolnictwa (zbieranie plonów), przemysłu mięsnego i innych gałęziach przemysłu przetwórczego, o których wiadomo, że stwarzają zwiększone ryzyko handlu ludźmi w celu wykorzystania seksualnego i wyzysku w pracy.
- Krajowi koordynatorzy ds. przeciwdziałania handlu ludźmi, sprawozdawcy lub równoważne mechanizmy, wielosektorowe grupy zadaniowe, organy ścigania, inspektoraty pracy, pracownicy służby zdrowia, edukatorzy, osoby świadczące usługi społeczne, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego, oraz inne odpowiednie zainteresowane strony na szczeblu krajowym i lokalnym powinni **nadal zwracać uwagę na dynamikę zmian wzorców** dużych przepływów ludzi i stale zmieniające się taktyki stosowane przez handlarzy ludźmi, a także powinni szybko **wymieniać się informacjami, aby odpowiednio dostosować**

swoje działania.

- Zapewnienie **niezbędnych zasobów** w celu zapewnienia solidnego zapobiegania wykorzystywaniu CTHB i reagowania na nie w ramach dużych przepływów osób, w tym pomocy i wsparcia dla ofiar i domniemanych ofiar, a także programów ścigania i zapobiegania.
- W celu wspierania skutecznej **współpracy między państwami uczestniczącymi w OBWE** oraz lepszej ochrony osób szukających schronienia przed staniem się ofiarą handlu ludźmi, należy pilnie nawiązać bezpośrednie kontakty między krajowymi koordynatorami ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi, sprawozdawcami lub mechanizmami równoważnymi krajów tranzytowych i docelowych w celu wymiany danych i informacji na temat zaobserwowanych wzorców handlu ludźmi oraz koordynacji działań, w tym, w stosownych przypadkach, z organizacjami międzynarodowymi.